

ENYORANÇA DEL PROTECCIONISME
Germà Bel
(Publicat a *La Vanguardia*, 24 d'abril de 2012)

En les properes setmanes es prendran decisions crucials per a la definició de les polítiques dels països europeus respecte a la crisi econòmica. D'una banda, i de forma destacada, a França s'elegirà el proper President de la República, entre François Hollande i Nicolas Sarkozy, els dos candidats que han superat la primera volta. D'altra, es celebraran eleccions anticipades a Holanda, per l'absència de majoria parlamentària per aplicar mesures d'ajust que assegurin el compliment de l'objectiu de dèficit públic del 3% el 2013. En aquest cas, per la retirada del suport al govern per part del populista i xenòfob Partit de la Llibertat, oposat a continuar amb les polítiques d'austeritat i partidari del nacionalisme econòmic. Sembla probable que la discussió sobre l'aplicació de polítiques proteccionistes adquireixi un lloc destacat en l'agenda europea.

Bon testimoni d'això l'ofereix l'entrevista publicada en aquest diari el 15 d'abril a Arnaud Montebourg, destacat proponent de la desglobalització, que va obtenir el tercer lloc en les primàries del Partit Socialista Francès i ara assessora Hollande en la seva campanya presidencial. A l'observació de l'entrevistador que la globalització havia portat la reducció real de la pobresa al món, com assenyalen els indicadors de Nacions Unides sobre nens que moren de fam cada any o sobre població amb accés a l'aigua potable, Montebourg va respondre "Però el problema no és saber si la globalització està bé o està malament en si mateixa, sinó esbrinar si és conforme als nostres interessos o no". En fi, sembla que l'anti-globalització, que es va fonamentar en sostenir que la globalització era perjudicial per als països pobres, ha passat ara a rebutjar-la amb l'argument que és igual què els passi als pobres, i lo que importa són "els nostres interessos" . Per cert, res molt diferent a la posició al respecte del Front Nacional a França o del Partit de la Llibertat a Holanda. Les posicions relatives al proteccionisme i la llibertat de comerç no tallen l'espai polític entre dreta i esquerra, sinó entre immobilisme i reformisme. I diferents societats acumulen diferents tradicions.

Un problema inevitable de les polítiques d'expansió de demanda en economies poc competitives és que introdueixen pressions irresistibles al proteccionisme, doncs provoca frustració que l'augment del deute es tradueixi en un augment de les importacions i serveixi per crear ocupació en economies més competitives. I si bé no coneixem amb precisió com es va superar la crisi dels 1930s, sí que sabem que l'auge del proteccionisme és el que va transformar la recessió en depressió. I també sabem què va passar quan Hitler va tancar l'economia alemanya per poder aplicar les seves polítiques econòmiques preferides: com no podia expandir mercats mitjançant el comerç, es va llançar a ocupar-los militarment i annexionar-los. És una lliçó que alguns no han oblidat, encara que sembla que altres sí.